

ΖΩΙΚΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ — ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ — ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΣ

Τοῦ περιεργωτάτου τούτου ζητήματος ἡ ἱστορία συγχέεται μετὰ τὴν τοῦ θαυμασίου ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἔχει τὰς πηγὰς τῆς εἰς παναρχαιωτάτους χρόνους ὡς καὶ αὐτὴ ἡ καταγωγὴ τῆς λέξεως, Μαγνητισμός, μαρτυρεῖ.

(Ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι Μάγνης λίθος ἢ χάριν συντομίας Μάγνης καλούμενος ἐδήμεινε λίθον τοῦ ρεύματος ἢ τοῦ μαγικοῦ πνεύματος).

Τὴν ιδεάν τοῦ μαγνητισμοῦ ἀνευρίσκομεν ὑπὸ διαφόρους διατυπώσεις καὶ ὀνομασίας εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς περιόδους τῆς ἱστορίας· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν μάγων τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου μέχρι τῶν γονιτειῶν τοῦ Mesmer.

Πρῶτος, ὡς γνωστόν, ὁ ἐπιτήδειος οὗτος βιενναῖος ἱατρός τὸ 1775 ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ χάους τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐκρησάμευσεν οὕτως εἰπεῖν ὡς πρωταπόστολος κατ' ἀρχὰς ἐν Αὐστρίᾳ, εἰτα ἰδίως ἐν Παρισίοις, ὑποστηρίξας ὡς ἄλλος Παρακέλδος τὰς θεωρίας αὐτοῦ περὶ ὑπάρξεως ρεύματος παγκοσμίου, ὅπερ ὠνόμαζε Ζωϊκόν Μαγνητισμόν, καὶ ὅπερ ἠδύνατο νὰ μεταδοθῇ ἀπὸ ἀτόμου εἰς ἄτομον.

Αἱ θεωρίαι αὐτοῦ, ἀσαφεῖς τὰ πολλὰ καὶ συγκεχυμέναι, ἐτελειοποιούντο σὺν τῷ χρόνῳ διὰ μεταγενεστέρων ἐρευνητῶν Puységur, Petetin, Faria κλπ. μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀγγλοῦ χειρουργοῦ Braid, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1843 ἀρχε. αἱ τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ παρατηρήσεων καὶ ἐγκαινιάζει πρᾶγματι τὴν ἐπιστημονικὴν σπουδὴν τοῦ ζητήματος τούτου.

Μετὰ τοῦτον ἄλλοι ἀξιόλογοι παρατηρηταί, ὡς ὁ Azam ἐν Bordeaux τὸ 1885 κλπ., συνεχίζουν τὴν σπουδὴν τῶν φαινομένων τοῦ ὑπνωτισμοῦ μέχρι τῆς νεωτέρας περιόδου, ἣν χαρακτηρίζουσιν αἱ λαμπραὶ ἐργασίαι τῶν Richet, Charcot, Dumontpallier, Chambart, Liebault, Bernheim, Pitres, Brémond, Feré, Bourneville, Marie, Grasset, Luys κλπ. ἐν Γαλλίᾳ, Heidenhaim, Grutzner, Berger, Bauler, Reiger Preyer, ἐν Γερμανίᾳ καὶ τῶν ἄλλων.

Τὶ εἶνε λοιπὸν ὁ Ζωϊκός Μαγνητισμός ἢ ἄλλως Ὑπνωτισμός;

Εἶνε μία ἑκτακτὸς φυσιολογικὴ κατάστασις τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Μία νεύρωσις, ἣν προκαλεῖ τις εἰς ἄτομα προδιατεθειμένα.

Εἰς ψευδοῦλνον, ὃν ἐπιβάλλει τις τεχνικῶς καὶ καθ' ὃν τὸ ὑπνωτιζόμενον ἄτομον χάνει κατὰ τὸ πλεῖστον τὴν ιδεάν τῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως καὶ τοῦ ἐξω κόσμου.

Οὕτω περίπου ὁρίζεται ἐκ τῶν ἐνόντων ὁ ὑπνωτισμός.

Ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ ὁμως νὰ εἰπῶμεν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο τοῦ Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ εἶνε πλέον εὐρύ, αἱ δὲ σχετικαὶ κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης ἀναλόγως ἀνεπαρκεῖς, ὥστε πᾶς μέχρι τοῦδε ὁρισμός εἶνε ἀτελής διὰ νὰ σημάνη τὴν φύσιν καὶ οὐσίαν τοῦ ζητήματος τούτου.

Διάφοροι τοῦ ὑπνωτισμοῦ καταστάσεις

Ἀπὸ τῆς ἐν ἐργηγόρσει καταστάσεως μέχρι τῶν κλασικῶν καλουμένων φάσεων τοῦ μεγάλου ὑπνωτισμοῦ ὑπάρχει ἀληθῶς σειρὰ διαφόρων ἄλλων ἐλαφρῶν μορφῶν αἵτινες δὲν περιεγράψαν εἰσέτι τελείως, καταστάσεις διάμεσοι κληθεῖσαι (etats intermediaires) καὶ ἀποτελούμεναι ἐκ μικτῶν συμπτωμάτων τοῦ μεγάλου ὑπνωτισμοῦ.

Εἰς ταύτας ὑπάγεται ἡ λεγομένη γονιτεία (Fascination de Brémond) καὶ ἄλλαι ἀποτελούσαι τὸν μικρὸν καλούμενον ὑπνωτισμόν.

Μέγας Ὑπνωτισμός

Εἰς τὸ γόνιμον παρατηρητικὸν τοῦ ἐπιφανοῦς καθηγητοῦ τῆς Salpêtrière Charcot ὁφείλομεν τῷ ὄντι τὴν διαλεύκανσιν καὶ ἐπιστημονικὴν περιγραφὴν τῶν φάσεων τοῦ μεγάλου ὑπνωτισμοῦ. Εἶνε δ' αὐταί, ὡς γνωστόν, τρεῖς.

Καταληψία, Ληθαργία καὶ Ὑπνοβασία

Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ὑπνωτικὰς καταστάσεις ὁ ἀκόλουθος δεσπόζει νόμος:

Ἡ λειτουργικὴ ἁρμονία τοῦ ὑπνωτιζομένου ὁργανισμοῦ διασαλεύεται βαθῶς, ἵτοι αἱ μὲν τῶν αἰσθήσεων ἀποκοιμίζονται καὶ ἀπρακτοῦσι, οἷα λ. χ. μεταξὺ ἄλλων ἡ τοῦ ἀνωτάτου κέντρου, τ. ἔ. ἡ συνειδησις τοῦ ἐγώ, αἱ δὲ τοῦναντίον ὀξυνοῦνται εἰς βαθμὸν ὑπερβαίνοντα τὰ ὅρια τῶν σημερινῶν γνώσεων τῆς ἐπιστήμης. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ θαυμάσια ἀληθῶς φαινόμενα ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν βραχείᾳ περιγραφῇ εἰς τὰ σχετικὰ πειράματα (ὑπεραισθησία — τηλεισθησία κλπ.)

Καταληψία

Ἐν ἄτομον ὑπνωτιζόμενον δυνατόν νὰ ἐμπέσῃ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ευθὺς ἅμα τῇ ὑπνωτίσει ἢ καὶ νὰ τὸ μεταφέρωμεν ἐκ τῆς ληθαργίας, ἀπλῶς ἀνοίγοντες τοὺς ὀφθαλμούς του.

Τὰ ἐξέχοντα φαινόμενα τῆς καταστάσεως ταύτης εἰσι τὰ ἑξῆς:

Φυσιολογία ἀπαθής, οἱ ὀφθαλμοὶ τὰ μέγιστα ἀνοικτοί, τὰ βλέφαρα δὲν κλείουσιν ὑπὸ οἷον ἥποτε ἐρεθισμόν, τὰ δάκρυα μένουσιν ἐντός των παρείων, ἡ διευθυνοῖς τοῦ βλέμματος τοῦ καταληπτικοῦ εἶνε ὑπὸ τῇ ἀπόλυτον κυριότητι τοῦ πειραματιστοῦ, ὅστις δύναται νὰ το προσπλῶνῃ ὅπου ἂν αὐτὸς θελήσῃ διὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ δακτύλου του· ἡ αἰσθησις τοῦ δέγματος κατεστραμμένη.

Ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἡ ὁρασις καὶ ἀκοή διατηροῦνται μέχρι τινὸς βαθμοῦ.

Χαρακτηριστικὴ εἶνε κυρίως ἡ κατάστασις τοῦ καταληπτικοῦ, καθ' ἣν δύναται νὰ διατηρήσῃ πάσας τὰς διδομένας αὐτῷ φάσεις, τόσον ὥστε νομίζει τις ὡς ἂν ὁ ὁργανισμός αὐτοῦ νὰ εἴχῃ σύστασιν κηροῦ.

Οἱ βραχίονες, οἱ πόδες, ἡ κεφαλὴ, ὁ κορμὸς διατηροῦν τὰς θέσεις, ἃς δίδει ὁ πειραματιστής, ἀκίνητοι ὡς ἄγαλμα.

Περίεργον δὲ ὅτι αἱ διάφοροι φάσεις τοῦ καταληπτικοῦ ὑπενθυμίζουσιν ἀσυνειδήτως εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὰς ἀναλόγους ψυχικὰς καταστάσεις καὶ ιδέας.

Λ. χ. ἂν τῷ φέρετε τὴν χεῖρα εἰς τὰ χεῖλη του, πάραυτα ἡ φυσιολογία αὐτοῦ ἀποπνέει φιλικώτατον μειδίαμα.

Ἐὰν τοῦ κλείσῃτε τὴν παλάμην, ἐξαγριούται εἰς στάσιν πάλης! Τοῦ σταυροῦντε τὰς χεῖρας του καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκφράζει ἀμνηχανίαν.

Ἐὰν τὸν θέσῃτε εἰς τὰ γόνατα, ὑψούντες ἠνωμένως τὰς χεῖρας του, λαμβάνει ἀμέσως φυσιολογικὴν προσευχομένου μετὰ βαθείας εὐλαθείας ὡς νὰ εὐρίσκεται πρὸ ἐκκλησιαστικῆς εἰκόνης· καὶ τόσα ἄλλα ἀνάλογα φαινόμενα δύναται τις νὰ φαντασθῇ, τελούμενα κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ πειραματιστοῦ.

Ἀξιοσημειώτως εἶνε καὶ ἡ ἄλλοτε παρατηρουμένη τετανικὴ οὕτως εἰπεῖν σκληρότης τῶν μυῶν τοῦ καταληπτικοῦ.

Ὡς βλέπει τις εἰς τὴν εἰκόνα (4), γυνὴ διατελοῦσα ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἐπικρέμαται ὡς σάνις ἐπὶ τῶν καθισμάτων, ὅπως ἐτοποθέτησε ταύτην ὁ πειραματιστής.

Καὶ βάρη ἀκόμη ἐπιτιθέμενα ἐπὶ τοῦ κορμοῦ της δὲν εἶνε ἱκανὰ νὰ τὸν κάμψωσι.

Ὅπως τὰς διαφόρους στάσεις, οὕτω καὶ τὰς διαφόρους κινήσεις δύναται νὰ διατηρήσῃ πιστῶς ὁ ἐν καταληψίᾳ διατελὼν. Ἐὰν λ. χ. δώσῃτε εἰς τὸν βραχίονά του ὥθησιν τινα ταλαντευτικὴν ὁ βραχίον του ἐξακολουθεῖ νὰ κινῆται αὐτομάτως, ὡς ἐκρεμμές, χωρὶς οὐτως νὰ ἔχῃ συνειδησιν τούτου, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς καταληπτικῆς καταστάσεως.

Ἀνάλογα περίπου εἶνε καὶ τὰ φαινόμενα τῆς φυσικῆς καταληψίας.

Ὁ Saint-Bourdain ἀναφέρει τὴν ἑξῆς χαρακτηριστικὴν παρατήρησιν τοῦ Tissot.

«Μία κόρη πέντε ἐτῶν ἀγανακτήσασα, λέγει, κατὰ τῆς ἀδελφῆς της ἡμέραν τινα διότι αὐτὴ τῆς ἀφήρησε κατὰ τὸ φαγητόν ἐν τεμάχιον ὅπερ τῆς ἤρεσκε καὶ εἶχεν ἐκλέξει δι' ἑαυτήν, ἐγείνεν αὐτοστιγμὴ σκληρὰ ὡς ξύλον. Ἡ χεῖρ, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀπεπειράτο νὰ λάβῃ τὸ φαγητόν της ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἔμεινεν εἰς ἣν εὐρέθη θέσιν ἀκίνητος· παρετήρει δὲ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς βλοσυρῶς· ἂν καὶ τῇ ὀμίλουν μετὰ τὴν αὐτὴν φωνὴν καὶ τὴν διήγειρον μετὰ τὰ ζωνῶν μέσα δὲν ἤκουε ποδῶς· δὲν ἐκίνηε οὔτε τὸ στόμα οὔτε τὰ χεῖλη· ἐδάδιζε μόνον ὅταν τὴν ὤθουν καὶ τὴν ὤδηγουν διὰ τῆς χειρὸς ὡς ἀνδρείκελον...»

Ληθαργία.

Ὁ ὑπνωτιζόμενος συχνὰ πίπτει κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν ληθαργικὴν κατάστασιν ἢ δυνάμεθα νὰ τὸν μεταφέρωμεν εἰς ταύτην ἐκ τῆς καταληψίας, κλείοντες ἀπλῶς τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ.

Ἰδοὺ ποία εἶνε ἡ εἰκὼν τοῦ ἐν ληθαργίᾳ βυθισθέντος:

Μετά τινας δονήσεις τῶν βλεφάρων οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ κλείονται, γίνεται σιω-

πνλός, ἡ νόσος τοῦ καταστρέφεται, καθόσον συµμετέχει καὶ ὁ ἐγκέφαλος εἰς τὴν κατάπτωσιν ταύτην τοῦ ὀργανισμοῦ, μόνον δὲ τὸ νωτιαῖον σύστημα ζῇ. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ σώματος κεῖνται ὡς μάζα πλασθάρ, ἀνευστηρίγματος, εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πειραματιστοῦ.

Ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον πτωματικὸς οὗτος ὀργανισμὸς ἐγκλείει ἐνδιαφέροντα τῷ ὄντι καὶ ἔκτακτα φυσιολογικὰ φαινόμενα.

Ἡ αἰσθητικότης τοῦ δέρματος καὶ τῶν βλεννοῦμένων (ἀφὴ, πόνος) εἶνε κατεστραμμένη· δύνασθε νὰ διατρυπήσητε ὅσον θέλετε τὸ δερμα αὐτοῦ μὲ καρφιδελόνην ἢ ἄλλο τι αἰχμηρὸν χωρὶς νὰ παραγῇτε τὴν ἐλαχίστην αἰσθησιν πόνου, πολλὰκις δ' οὔτε αἷμα ἐκρέει.

Ἀντιθέτως πρὸς τὰς λειτουργικὰς ταύτας σθέσεις ἄλλαι τῶν αἰσθήσεων εὐρίσκονται τοῦναντίον εἰς θαυμασίαν ἔντασιν.

Ἐὰν ψαύσωμεν τὸ δερμα εἴτε καὶ μακρόθεν ἔαν ἐρεθίσωμεν ἀκόμην τοῦτο κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ ἀντιδραχίου ἀτόμου ληθαργικοῦ, πάραυτα σύσπασις τῆς χειρὸς παράγεται τόσῳ ἰσχυρᾷ ὥστε ἀδύνατον νὰ ἐκτείνῃ τις ταύτην (βλέπε εἰκόνα (1)).

Ὁ δυσεκνίκητος οὗτος σπασμὸς ἐντούτοις καταστρέφεται εὐκολώτατα δι' ἀπλῆς τριβῆς ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ ἀντιδραχίου, τῶν ἀνταγωνιστῶν δηλ. μυῶν.

Καὶ εἰς ἄλλα τοῦ σώματος μέρη, οἷον εἰς τὸ πρόσθιον καὶ ἄλλαχού, παρομοίως δυσπάσεις δύναται τις νὰ προκαλέσῃ.

Ἡ ὑπερεκτικότης αὕτη τοῦ νευρομυϊκοῦ συστήματος, παρατηρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Charcot ἀποτελεῖ ἐν ἑκ τῶν καλουμένων σωματικῶν σημείων τῆς ληθαργίας.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ὄρασις τοῦ ἐν ληθαργίᾳ διατελοῦντος, ἐνῶ φαίνεται κατεστραμμένη, καθόσον ὁ ληθαργικὸς μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς πάντοτε κεκλεισμένους, κεῖται ὡς πτώμα χωρὶς νὰ βλέπῃ οὔτε νὰ ὁμιλῇ οὔτε νὰ αἰσθάνεται, ἐν τούτοις ἐγκλείει θαυμασίαν ὀπτικήν ἔντασιν, ὡς ἔδειξαν τὰ σχετικὰ πειράματα ἐν Παρισίῳ, ἀπερ νῦν τυχερῶς νὰ παρακολουθήσωμεν.

Τούτων ἀναγράφωμεν ἐν, λίαν χαρακτηριστικόν, ὅπερ μεταξὺ ἄλλων ἐξετελέσθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον Charité ὑπὸ τοῦ κ. Luys.

Πρόκειται περὶ γυναικὸς εἰς ἄκρον ὑπνωτισμοῦ.

Σημειωτέον ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη, ἐφ' ἧς ἐπειραματίσθημεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν οἰκίαν μας ἐνώπιον ἀγαπητοῦ μου συναδέλφου καὶ ἄλλων, ὁμιλεῖτο ἡμῖν ὡς καὶ εἰς τὸν κ. Luys, ὅτι εἶχε τὴν ιδιότροπον ιδιότητα νὰ ἀγαπᾷ πολὺ τὸ κίτρινον χρῶμα καὶ νὰ ἀποστρέφεται τὸ κυανοῦν ἢ ἐρυθρὸν, ἀπερ καὶ ἀπέφευγεν εἰς τὰς ἐνδυμασίας της. Τὸ ἐξῆς λοιπὸν πείραμα σχετικῶς πρὸς τὴν ιδιότητα της ταύτης ἐτελέσθη ἡμέραν τινὰ ὁκ. Luys.

Τὴν ὑπνωτίζει, πιέζων ἀπλῶς τὸ ἄκρον τοῦ ὠτός της καὶ βυθίζεται αὕτη ἀμέσως εἰς ληθαργίαν· τοποθετεῖ ἀκολουθῶς πρὸ αὐτῆς πίνακα ξύλινον ἀρκετοῦ πάχους, ὅστις ἐχώριζε αὐτὸν ἀπὸ τὴν ὑπνωτισθεῖσαν ὡς διάφραγμα, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ αὕτη ὅ,τι ἐνεργεῖ οὗτος ὁπισθεν τοῦ πίνακος ἰστάμενος. Ἀφοῦ ἐτοποθετήθησαν οὕτω,

ἐξάγει ὁ πειραματιστὴς ἐκ τῆς τσέπης τοῦ ὑέλινον σφαῖραν κίτρινην καὶ κρατεῖ ταύτην εἰς χεῖρας του· δὲν παρῆλθον ὀλίγα στιγμὰ καὶ βλέπομεν μὲ ἐκπληξίν μας τὴν τέως ληθαργικὴν γυναῖκα ἐξεγερθεῖσαν ἐκ τοῦ ληθάργου εἰς ὑπνοδασίαν· φαιδρὰ δὲ καὶ μειδιῶσα, μὲ φυσιογνωμίαν ἀποπνεύσαν εὐχαρίστησιν, σπεύδει πρὸς τὸ ὀπισθεν τοῦ πίνακος μέρος, ἐλκομένην τρόπον τινὰ καὶ ἀναζητοῦσα τι ὅπερ τῇ ἐνέπνεε τὴν χαρὰν καὶ ὅπερ ἦτο προφανὸς ἡ ὑπὸ τοῦ πειραματιστοῦ κρατούμενη κίτρινη σφαῖρα, ἣν συλλαμβάνει αὕτη καὶ περιπτύσσεται ἐν τελείᾳ γοητεία καὶ ἐκστάσει (βλέπε εἰκόνα (2)).

Ἀντικαθιστᾷ ὁ πειραματιστὴς τὴν σφαῖραν δι' ἄλλης ἐπίσης μὲν κίτρινης ἀλλὰ πεντάκις, ἐξάκις μεγαλειτέρας καὶ ἡ χαρὰ τῆς γυναικὸς πενταπλασιάζεται, ἐξαπλασιάζεται ἐκ διαμέτρου οὕτως εἰπεῖν πρὸς τὰ μεγέθη τῆς σφαίρας!

Ἀφαιροῦνται τέλος αἱ σφαῖραι πᾶσαι καὶ ἡ φαιδρότης τῆς γυναικὸς ἐξατμίζεται, ἀκαριαίως, περίλυπος δὲ καὶ ἐσθεμένη πίπτει αὕτη βυθισθεῖσα ἐκ νέου εἰς ληθαργίαν.

Ἐπαναλαμβάνεται ἀμέσως τὸ πείραμα μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸρα ὁ πειραματιστὴς κρατεῖ, ὀπισθεν πάντοτε τοῦ πίνακος τοποθετημένος, σφαῖρας χρώματος κυανοῦ ἢ ἐρυθροῦ ἀντὶ τοῦ πρώην κίτρινου καὶ ὅλως ἀντίθετος εἰκὼν ἐκτελίσσεται ἐνώπιόν μας· ἡ γυνὴ ἐξεγείρεται μὲν ἐκ τοῦ ληθάργου εἰς ὑπνοδασίαν ἀλλὰ ἔντρομος καὶ ἐξηγριωμένη (βλέπε εἰκόνα (3)). Ἐν σφοδρᾷ τέλος διεγέρσει ἐφορμᾷ ὀπισθεν τοῦ πίνακος καὶ ἐπιτίθεται κατὰ τῆς κυανῆς ἢ ἐρυθρᾶς σφαίρας ἣν ἀπωθεῖ μετὰ πολλῆς ἀποστροφῆς καὶ ἀπαρεσκήας. Ἀφαιρεθείσης τότε τῆς σφαίρας ὑπὸ τοῦ πειραματιστοῦ ἐπαναπίπτει ἀμέσως ἡ γυνὴ εἰς τὴν ληθαργικὴν γαλήνην.

Ἐπαναλαμβάνει διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ πείραμα ὁ κ. Luys ἐπαλάσσωσιν ὀπισθεν τοῦ πίνακος ὅτε μὲν τὴν κίτρινην ὅτε δὲ τὴν κυανὴν ἢ ἐρυθρὰν καὶ ἀναπαράγεται τὸ ποικίλον θέαμα, καθ' ὃ ἡ ἐν λόγῳ γυνὴ ἐχαιρεν ἢ ἐξηγριοῦτο ἀναλόγως τῶν παρουσταζομένων χρωμάτων τῶν σφαιρῶν.

Ἦτο τέλος δι' αὐτήν, ὅπως καὶ ἐν ἐξηγητόρῳ, πάντοτε τὸ μὲν κίτρινον χρῶμα τῆς σφαίρας σύμβολον χαρᾶς τὸ δὲ ἐρυθρὸν ἢ κυανοῦν λύπης καὶ ἀποστροφῆς.

Φανερόν λοιπὸν ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἐν τῇ ληθαργίᾳ βυθισμένην ἐβλεπε τὰς φωτεινὰς ἀκτῖνας τῶν σφαιρῶν διὰ μέσου τοῦ παρεκτεθειμένου πίνακος ὅπως ἀκούομεν τὰς ἡχητικὰς δονήσεις διὰ μέσου διαφράγματος τινος.

Πλείστα τέλος τοιαῦτα πειράματα μαρτυροῦσι περὶ τῶν θαυμασίων τούτων λειτουργικῶν ὑπερδιεγέρσεων κατὰ τὰς ὑπνωτικὰς καταστάσεις.

Πόσον χρόνον δύναται τις νὰ μένῃ ὑπνωτισμένος;

Ἡ διάρκεια τοῦ ὑπνωτισμοῦ δὲν εἶνε βεβαίως ὀρισμένη· ποικίλλει αὕτη φυσικῶς τῷ λόγῳ ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τοῦ ἀτόμου ἀπὸ στιγμὰς μέχρι μακροτέρου χρόνου.

Ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων σημειοῦνται

ὑπνωτισθέντες, οἵτινες ἀφύπνισθον μετὰ μῆνας ὁλοκλήρους.

Ὁ Delatour λέγει (dans l' *Hermès*, journal magnétique):

«Σιχνάκις ἄφηνα τοὺς ὑπνοδάτας μου κοιμισμένους ὅλην τὴν ἡμέραν μὲ τῆς ὀφθαλμοῦς ἀνοικτοὺς διὰ νὰ κάμνω τὰς παρατηρήσεις μου.

Μοὶ συνέβη, λέγει, νὰ παρατείνω ἐπὶ 14—15 ἡμέρας τὴν ὑπνοδασίαν μίᾳ νεάνιδος, ἧτις, διατελοῦσα ἐν τῇ ὑπνωτικῇ ταύτῃ καταστάσει, ἐξηκολούθει κανονικῶς τὰς ἐργασίας της, ὡς νὰ ἦτο ἐξυπνος. Ὅταν δ' ἀφύπνισθον, εὐρέθην ὡς ξένη εἰς τὴν οἰκίαν καὶ οὐδόλως ἦτο ἐνήμερος τῶν ἐν αὐτῇ διατρεφάντων».

Ἄλλος μαγνητιστής, ὁ Chardel, ἀπεκοίμισε δύο νεάνιδας κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὰς ἐξύπνισε μετὰ πολλοὺς μῆνας, εἰς τὸ μέσον τῆς ἀνοίξεως. Ὅταν ἀφύπνισθον, ἔμειναν ἐκπληκτοὶ, βλέπουσαι τὰ φύλλα καὶ ἄνθη τῶν δένδρων, τὰ ὅποια εἶχον ἀφῆσει φυλλορροοῦντα καὶ χιονοσκεπῇ (Aubin Gauthier, *Histoire du magnétisme* 1842. II. 363).

Ὁ περίφημος κληρικὸς Faria, διατείνεται, ὅτι τινὰ τῶν ὑποκειμένων του, ἐφ' ὧν ἐπειραματίζετο, ἐκοιμήθησαν ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα καὶ ἐξυπνίζόμενα ἐλυσμόνουν πᾶν ὅ,τι τοῖς εἶχε συμβῆν κατὰ τὴν μακρὰν αὐτὴν διάρκειαν τοῦ ὕπνου τῶν (Gille de la Tourrette).

Ἀλλὰ καὶ οἱ ὑστερικοὶ ὕπνοι ἔχουσι παρομοίως διάρκειας.

Ὁ Charcot λ.χ. παρετήρησεν ἄρρωστον, ἧτις ἐκοιμήθη 54 ἡμέρας.

Καὶ εἰς ἀρχαιότερους συγγραφεῖς, λέγει ὁ Pitres, εὐρίσκει τις παραδείγματα ὑστερικοῦ ὕπνου, ὅστις διήρκεσε 2, 3, 6 μῆνας.

Πολλὰκις δὲ διάσημοι ἰατροὶ ἠπατήθησαν ἐκλαδόντες τοιοῦτον ὕπνον ὡς θάνατον.

Ἀναγράφωμεν τὴν ἐξῆς σχετικὴν περιεργὸν παρατήρησιν τοῦ Pfendler:

«Ἡ δεσποινὴς I. M., λέγει, δεκαπενταετής, κατελήθη ὑπὸ τετανικῶν παροξυσμῶν τόσον ὥστε 5—6 ἄνθρωποι δὲν ἠδύναντο νὰ τὴν συγκρατήσωσιν. Ἐπεσε δὲ ἀκολουθῶς εἰς ληθαργίαν διαρκέσαν ἐπὶ τρεῖς ἐβδομάδας. Πολλοὶ διακεκριμένοι ἰατροὶ ἀπεφάνθησαν ὅτι μόλις ἠδύναντο νὰ ζήσῃ 2—3 ἡμέρας.

Τὴν ἐπομένῃν ἑσπέραν, καθ' ἣν ἔτυχεν νὰ ἦμαι παρὰ τὴν κλίνην της κάμνει μίαν κίνησιν, ἐγείρεται καὶ φέρεται ἐπ' αὐτὴν ὡς διὰ νὰ μὲ ἐναγκαλισθῇ καὶ πίπτει ἀκολουθῶς ὡς νεκρά. Ἐπὶ 4 ὥρας δὲν ἠδυνάμην νὰ εὗρω ἐπ' αὐτῆς οὐδὲν σημεῖον ζωῆς καὶ ἔκαμα μετὰ τῶν κ. κ. Frank καὶ Scoeffier ὅλας τὰς δυνατός ἀποπειράς διὰ νὰ διεγείρω ἐν αὐτῇ σπινθηρὰ τινα ζωῆς: οὔτε τὸ κάτοπτρον, οὔτε ἡ ἀμμονία, οὔτε οἱ νυγμοί, οὔτε αἱ καυτηριάσεις, ἠδυνήθησαν νὰ μὰς δώσωσι σημεῖον τι αἰσθήσεως αὐτῆς.

Ὁ γαλλανισμὸς ἀδύνατον νὰ προκαλέσῃ τινὰ δυστολήν.

Ὁ κ. Frank, μάλιστα, ἀπεφάνθη ὅτι ἀπέθανε. 28 ὥραι παρῆλθον ἔκτοτε καὶ οὐδεμία μεταβολή.

Ἐνομιάσαμεν καὶ ὅτι ἠσθάνθημεν ὀλίγην τὴν ὁσμὴν τῆς σήψεως.

Ὁ νεκρώσιμος κώδων εἶχε σημάνει. Αἱ φίλαι τῆς εἰρχοντο νὰ τὴν νεκροστολίσουν μὲ τὰ λευκὰ καὶ νὰ κοσμήσωσι τὴν κεφαλὴν τῆς μὲ στεφάνους καὶ ἄνθη. Τὸ πᾶν ἦτο ἔτοιμον διὰ τὸν ἐνταφιασμόν. Ὅπως πειοθῶ πόσον ἐπροχώρησεν ἡ πτωματικὴ σήψις τοῦ σώματός τῆς ξαναεπῆγα εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ἀλλὰ ἡ ὁσμὴ τῆς σήψεως δὲν ἦτο νύξημένη ἀπὸ ὅ,τι ἦτο πρὶν.

Ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς μου ὅτε μοι

ἐφάνη ὅτι ἀντιλαμβάνομαι ἀσθενῇ τινὰ κίνησιν ἀναπνοῆς! Τὴν ἐξήτασα καὶ ἐκ δευτέρου καὶ εἶδα ὅτι δὲν ἠπατώμην. Πάραυτα ἐνήργησα διεγερτικὰς ἐντρίψεις μετὰ μίαν δὲ καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἡ ἀναπνοὴ αὐξάνει, ἡ ἀρρωστος ἀνοίγει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μένει ἐμβρόντητος ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν νεκρικῶν προπαρασκευῶν· συνηλθοῦσα δ' εἰς ἑαυτὴν μοι λέγει γελωδᾶ, «δὲν εἶνε ἀκόμη καιρὸς νὰ ἀποθάνω, εἰ-

μαι πολὺ νέα».

Τὸ φρικωδέστερον ἰδίᾳ κατὰ τὸν ἀνθαργικὸν αὐτῆς ὕπνον ἦτο ὅτι ἀντελαμβάνετο καὶ ἤκουεν ἡ δυστυχὴς τὰς προετοιμασίας τοῦ ἐνταφιασμοῦ τῆς χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς φοβερᾶς ταύτης καταστάσεώς τῆς.

Ν. ΚΑΛΔΙΚΟΥΝΗΣ

Ἱατροῦς

ΘΕΟΚΡΙΤΟΥ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ Γ'.

ΑἰΠΟΛΟΣ ἢ ΑΜΑΡΥΛΛΙΣ ἢ ΚΩΜΑΣΤΗΣ

(Ἐπιγράφεται τὸ μὲν εἰδύλλιον τοῦτο Αἰπόλος, ἀπὸ τοῦ ἐρωτός, ἢ Ἀμαρυλλίς ἀπὸ τῆς κόρης τῆς ἐρωμένης, ἢ Κωμαστῆς ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος· ἐπικωμᾷ γὰρ τις τῇ Ἀμαρυλλίδι, τοῦ ὀνόματος μὴ δηλουμένου. Εἰκάσειε δ' ἂν τις τὸν ἐπικωμῶντα Βάττον εἶναι· τοῦτον γὰρ ἀπόλον ὄντα δι' ἐτέρου ποιεῖ ὁ θεόκριτος προσδιαλεγόμενον Κορύδωνι καὶ τὸν ἔρωτα, ὃν εἶχε πρὸς τὴν Ἀμαρυλλίδα, ἐμφαίνοντα, φέρει δὲ ὁ ἐπικωμῶζων μῆλα καὶ στεφάνους τῇ Ἀμαρυλλίδι χάριν τοῦ προσδεχθῆναι· ἡ δὲ οὐδὲ λόγου αὐτὸν ἀξιοῖ· διὸ καὶ δυσθυμία τὸν βίον καταλῦσαι προήρηται· τὸ δὲ εἶδος ἐπικωμαστικόν· τὸν Τίτυρον οἱ μὲν κύριον, οἱ δὲ Σάτυρον εἰναί φασι.)

Ὡς τῆς Μερυλλίδας τῇ σπηλειᾷ θά πάω νὰ τραγουδήσω
κι' ὁ Τίτυρος μὲς ὅτ' οὐ βουνὸ τὰ γίδια θά μου βόσκη.
Ἀγαπημένε Τίτυρε, ἔχε τὸν νοῦ ὅτ' οὐ γίδια
καὶ ὅτ' οὐ πηγὴν ὁδῆγά τα κρῦο νερὸ νὰ πιοῦνε.
Τὰ ῥυμάτια σ' ἔχε τέσσερα ὅτ' οὐ ξανθομάλλη τράγο,
τ' εἶνε βαρβαῖος καὶ κτυπᾷ μὲ τᾶγρια κέρατά του.

Ἀχ! Μερυλλίδα μου γλυκεῖα, γιατί ἀπ' τῇ σπηλειᾷ σου
δὲν βγαίνεις ἔξω νὰ μου εἰπῆς — ἔλα, ποῦ σ' ἀγαπάω
Μὴ με μισῆς, σὰν ἔρχομαι κοντά σου δὲ σ' ἀρέσω
τ' ἔχω τὸ πρόσωπ' ἄσχημο, τέχω πυκνὰ τὰ γένεια;
θὲ νὰ με κάμῃ νὰ πνιγῶ αὐτὴ σου ἡ ῥερεφάνεια.

Νά! δέκα μῆλα σοῦφερα, σὰν μοῦπες νὰ σου κόψω,
κι' ἄλλα πολλὰ, ἀγάπη μου, αὔριο θά σου φέρω.
Τὸ πάθος διέ, ποῦ τὴν καρδιὰ σπαρχκτικά μου τρώγει.

Μέλισσα νάμουν ἤθελα· τῇ φτέρῃ νὰ περνοῦσα
ὅπου στολίζεσαι μ' αὐτῇ, καὶ ὅτ' οὐ σπηλειᾷ νὰ ἐρχόμουν.

Τώρα κι' ἐγὼ ἐγνώρισα τὸν ἔρωτα· λιοντάρι
γιά μάνα θά τον βύζαξε μὲς στᾶγρια λαγκάδια,
αὐτὸς μὲ μάρανε· αὐτὸς σπαράζει τὴν καρδιὰ μου.

Γιατί, γλυκομματοῦσά μου, εἶσαι σκληρὴ, σὰν πέτρα;
ἄχ! ἔβγα, μαυροφρυδὰ μου, καὶ σφιχταγκάλιασέ με
καὶ φίλησέ με· τῇ ζωῇ τὸ φίλημά σου δίνει.

Τὸ στέφανο, ποῦ σοῦ πλεξά με δροσερά λουλούδια
θά σχίσω, Μερυλλίδα μου, σὲ χίλια δυὸ κομμάτια,
ἂν δὲν ἐβγῆς ἀπ' τῇ σπηλειᾷ ν' ἀκούσω τῇ φωνῇ σου.

Ὡμέ! δὲ μ' ἀποκρίνεσαι; ἄχ! γιὰ ζωὴ δὲν εἶμαι,
θά πάω νὰ πέσω νὰ πνιγῶ ὅτ' οὐ κύματα ἐκεῖ κάτω.
Κι' ἂν δὲν μ' εὐρῇ ὁ θάνατος, θὲ νὰ σου γείνη ἡ γνώμη
γιατὶ ἡ φωτιὰ θὲ νὰ σβεσθῇ,* ποῦ καίει τὴν καρδιὰ μου.

Τὸ ξεύρω πῶς δὲν μ' ἀγαπᾷς... Μοῦ τῶπε ἡ μαργαρίτα.
Ὡτὸ δάσος ὅτ' οὐ ἐρώτησα τὰ δροσερά τῆς φύλλα
μοῦ εἶπαν ὅχι... κι' ἔπεσαν ὅτ' οὐ γῆ κιτρινασμένα.
Μοῦ τῶπε καὶ μιὰ μάγισσα ποῦ ἴπισω ἀπ' τῆς θερίστρες
σ' ἓνα χωράφι ἐμάζεψε τᾶστᾶχνα, ποῦ ἀφίναν.
Τὴν ἀγαπᾷς, μοῦ εἶπε, σὺ· μὰ κείνη δὲν σε θέλει.

Μὰ ἐγὼ, ξανθὴ μου, σ' ἀγαπῶ κι' ἐφύλαξα γιὰ σένα
μιὰν ἄσπρη γίδα, ποῦ γεννᾷ κατσίκια δυὸ τὸ χρόνο.
Μοῦ τὴν ἐζήτησε καὶ μιὰ μελαχροινὴ παρθένια
καὶ θά τὴν δώσω, ἀφ' οὔ ἐσὺ μοῦ κάνεις τέτοια νάζια.

Ἐλάγκεψε τὸ ῥυμάτι μου... θὲ νὰ τὴν ἰδῶ τάχα;
Ἄς τραγουδήσω καὶ μπορεῖ νὰ μου χαμογελάσῃ
τ' ἔχει καρδιὰν ἀνθρώπινη καὶ ὅχι ἀπὸ διαμάντι.

(Ὁ νεανίας μετὰ ταῦτα ἐξαπλωθεὶς ὑπὸ τινος πίτον ᾄδει διάφορα ἐρωτικὰ ἐπεισόδια ἐκ τῆς μυθολογίας, ἔνα μαλὰξ τὴν καρδίαν τῆς ἐκέμπτου νεάνιδος ἥτις ὁμοῦς ἐξακολουθεῖ νὰ μένῃ τοιαύτη. Μεθ' οὗ ἀπελπισθεὶς ἀποφατίζεται νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὸν ἀδύωτον βίον.)

Ἀχ! τὸ κεφάλι μοῦ πονεῖ... καὶ σένα δὲν σε μέλει.
θά παύσω τὸ τραγοῦδί μου κι' ἀπ' τὸν γκρεμνὸ θά πέσω
θὲ ν' ἀποθάνω... τί χαρά!... κι' οἱ λύκοι θά με φάγουν.
Αὐτὸ σὲ σένα θά φανῇ γλυκύτερ' ἀπὸ μέλι.

ΔΑΜΩΝ

* Οἱ μὴ ἀνταγαπώμενοι ἐκ τῆς ἀπελπισίας ἔρριπον ἑαυτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἡ ἐπὶ τὴν αὐτῇ, ἡ σωζόμενοι ἀπληγάττοντο τοῦ ἔρωτος· τοῦτο, λέγεται, ἐποίησε καὶ ἡ Σαπφώ. (σχόλια Δούκα).

